14. základní škola Plzeň, Zábělská 25, příspěvková organizace
e-mail: skola@zs14.plzen-edu.cz
datová schránka: tyemv2e
www stránky: https://zs14.plzen.eu

# ŠKOLNÍ PREVENTIVNÍ STRATEGIE PRO PREVENCI A ŘEŠENÍ ŠIKANY

**DOKUMENT PRO ŠKOLNÍ VEŘEJNOST**

Vypracovala: Mgr. Jindřiška Skopová, školní metodička prevence ke dni 1.9.2026

14. základní škola Plzeň, Zábělská 25, příspěvková organizace
e-mail: skola@zs14.plzen-edu.cz
datová schránka: tyemv2e
www stránky: https://zs14.plzen.eu

# Školní preventivní strategie pro prevenci a řešení šikany

Tento dokument vychází z Metodického pokynu ministryně školství, mládeže a tělovýchovy k prevenci a řešení šikanování mezi žáky škol a školských zařízení č.j. MSMT-21149/2016.

Podle úvodního ustanovení výše uvedeného pokynu (cituji):

1) Cílem metodického pokynu je pomoci porozumět školám a školským zařízením fenoménu šikany, možnostem, jak mu předcházet a jak na něj efektivně reagovat, pokud k jeho výskytu dojde.

2) Škola má ze zákona jednoznačnou odpovědnost za vytváření a udržování bezpečného prostředí, za ochranu žáků a jejich zdraví a za předcházení vzniku jakýchkoli forem rizikového chování ve škole, tedy i šikany. Ředitel školy má zároveň odpovědnost za zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví pro své zaměstnance, tedy také za prevenci šikany zaměřené na učitele.

## Charakteristika a podoby šikanování

Šikana je agresivní chování ze strany žáka/ů vůči žákovi nebo skupině žáků či učiteli, které se v čase opakuje (nikoli nutně) a je založeno na vědomé, záměrné, úmyslné a obvykle skryté snaze ublížit fyzicky, emocionálně, sociálně a/nebo v případě šikany učitele také profesionálně. Šikana je dále charakteristická nepoměrem sil, bezmocností oběti, nepříjemností útoku pro oběť a samoúčelností agrese.

Na podoby šikany je nyní komplexněji:

1. **Přímá šikana**
   - fyzická (bití, plivání, tahání za vlasy apod.)

   - verbální (vulgární nadávky, zraňující komentář apod.)

   - neverbální (urážlivá gesta, zvuky apod.)

2. **Nepřímá šikana**
   – má za cíl způsobit emocionální a psychologické utrpení a poškodit sociální status oběti. Jde o šikanu vedenou např. skrze prostředníka nebo tak, aby záměr druhého poškodit nebyl na první pohled zjevný. Jde o záměrnou ignoraci, pomluvy, lži, neoprávněná nařčení ze sexuálního obtěžování učitelem atp.

3. **Kyberšikana**
   – prezentace ponižujících videí, zraňující komentáře, výhružné SMS atp. Kyberšikana má mnohem větší dosah, nezřídka mluvíme o dlouhodobých následcích na duševní a tělesné zdraví oběti.

14. základní škola Plzeň, Zábělská 25, příspěvková organizace
e-mail: skola@zs14.plzen-edu.cz
datová schránka: tyemv2e
www stránky: https://zs14.plzen.eu

## Trestně – právní hledisko šikany

Šikana sama o sobě není definována jako trestný čin nebo přestupek, přesto **může svým charakterem naplňovat znaky některého z přestupků či trestných činů.**

Nejčastěji se bude jednat o přestupky proti občanskému soužití podle § 7 **zákona č. 251/2016 Sb**., o některých přestupcích (např. ublížení na cti, vyhrožování újmou na zdraví atd.). Za přestupek je právně odpovědná osoba od 15 let věku.

Závažnější forma šikany může vykazovat znaky skutkové podstaty například těchto trestných činů: proti zdraví: § 145 Těžké ublížení na zdraví; § 146 Ublížení na zdraví; proti svobodě a právům na ochranu osobnosti, soukromí a listovního tajemství: § 171 Omezování osobní svobody; § 173 Loupež; § 175 Vydírání; § 177 Útisk; dále pak trestných činů proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti: § 185 Znásilnění; § 186 Sexuální nátlak…, dále trestných činů proti majetku: § 205 Krádež; § 228 Poškození cizí věci; konečně se může jednat i o trestné činy narušující soužití lidí: § 353 Nebezpečné vyhrožování; § 354 Nebezpečné pronásledování.

Je-li šikana motivována důvody, jako jsou zdravotní postižení, etnicita, náboženství a podobně, a splňuje-li znaky podle příslušných níže uvedených ustanovení trestního zákoníku, lze v určitých případech uvažovat také o trestném činu hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob, případně i podněcování nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod (§ 355, resp. 356 trestního zákoníku). Takovýto motiv může rovněž u některých výše uvedených trestných činů podmiňovat užití přísnější klasifikace, tedy možnost udělení vyššího trestu.

(citace z MP č.j. MSMT-21149/2016)

## Bezpečné klima

Základem prevence šikanování a násilí na školách je podpora pozitivních vzájemných vztahů mezi žáky (i mezi žáky a učiteli).

14. ZŠ usiluje o vytváření bezpečného klimatu a za tím účelem:

- Podporuje solidaritu, toleranci, spolupráci a vědomí sounáležitosti mezi žáky, mezi učiteli a mezi učiteli a žáky navzájem.
- Věnuje velkou pozornost novým žákům, kteří vstupují do již utvořených kolektivů.
- Posiluje a vytváří podmínky pro zapojení všech žáků do aktivit třídy a školy.
- V budování bezpečného klimatu aktivně zapojuje asistenty pedagoga.
- Zapojuje žáky do preventivních aktivit, zejména adaptačních kurzů a projektových dnů.
- Školní poradenské pracoviště (dále jen ŠPP) je týmem i pro řešení projevů šikany.
- Má ve vstupním prostoru školy schránku důvěry.
- Dbá na dodržování školního řádu a postihuje všechny projevy, které mohou být vnímány jako nežádoucí zásah do integrity člověka (včetně fotografování a natáčení na mobilní telefon).
- Zpřísnila opatření zamezující vstupu cizí osoby do budovy školy.
- Má zmapovanou síť pomoci pro žáky i pedagogy ve svém regionu a navazuje s ní spolupráci (např. pedagogicko-psychologická poradna, středisko výchovné péče, neziskové organizace,

14. základní škola Plzeň, Zábělská 25, příspěvková organizace
e-mail: skola@zs14.plzen-edu.cz
datová schránka: tyemv2e
www stránky: https://zs14.plzen.eu

OSPOD, Policie ČR, případně další odborníci).

## Základní pilíře 14. ZŠ v prevenci šikany

### 1. Ředitelka školy

Ředitelka školy v souladu s právními normami odpovídá za zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví žáků a zaměstnanců v průběhu výchovně vzdělávacího procesu a v této souvislosti za systémové aktivity školy v oblasti prevence šikanování a násilí. Zejména:

- Zajistí vzdělávání pracovníků v oblasti šikany.
- Zajistí v souladu s pracovním řádem dohled pedagogických pracovníků nad žáky (dohled je namátkově vykonáván i na WC).
- Zajistí společný postup při řešení šikany.
- Nastaví konkrétní a srozumitelná pravidla chování ve školním řádu.
- Nastaví důsledky za porušení pravidel.
- Zajistí doplňování školní knihovny o literaturu z oblasti násilného chování a šikanování.

### 2. ŠPP – školní poradenské pracoviště

Členové:

- Mgr. Zuzana Pecháčková – speciální pedagog
- Mgr. Jindřiška Skopová – školní metodička prevence pro 2.stupeň,
- Ing. Mgr. Lenka Knoblochová – výchovná poradkyně pro 1.stupeň,
- Mgr. Irena Šnebergerová – výchovná poradkyně pro 2. stupeň,
- Mgr. Kateřina Jungová – vyučující 1.stupně,
- Ing. Mgr. Jiřina Pešková – vyučující 2.stupně.

Činnost:

- Mapuje aktuální situaci a potřeby školy v oblasti předcházení a řešení šikany.
- Evaluuje činnost, a to průběžně pozorováním a konkrétním šetřením vždy v rámci pedagogických rad za 1. a za 2. pololetí.
- Při šetření dbá na společný postup.
- Následně navrhuje možnosti práce se třídou, popř. zabezpečí intervenční program od poskytovatele.
- Při všech svých aktivitách dodržuje diskrétnost.

### 3. Učitelé

- Zajímají se o problémy žáka a zaznamenávají změny v jeho chování, podněcují dialog. Respektují názor žáka a jeho potřeby.
- Minimálně 1x měsíčně realizují třídnické hodiny, které reflektují situaci ve třídě.
- Vzdělávají se v oblasti prevence.
- Zdokonalují se v sociálních, zejména v komunikativních dovednostech.

- Do výuky zařazují průřezová témata korespondující se vztahy mezi lidmi.
- Ve třídách pracují s PRAVIDLY, která si žáci sami vytvořili.
- Motivují žáky k hodnocení a sebehodnocení.
- Jsou pro žáky svými postoji a jednáním příkladem.

## 4. Asistenti pedagoga

- Svou přítomností ve třídě pomáhají širšímu monitorování vztahů mezi žáky ve třídě.
- Dávají slabším žákům pocit opory.
- Posilují sociální roli dětí s nižší mírou komunikačních dovedností a adaptability.
- Podporují žáky v osobnostním rozvoji.
- Pomáhají žákům při řešení problémů.
- Jsou dalším důležitým prvkem v budování a posilování bezpečného klimatu ve třídě.

## 5. Zákonní zástupci

- Programy všeobecné prevence jsou součástí ŠVP, se kterým jsou zákonní zástupci seznámeni při nástupu dítěte do školy. Při specifické a intervenční prevenci jsou zákonní zástupci předem informováni a podpisem stvrzují souhlas s účastí dítěte podle vyhlášky č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách. Souhlas se nevyžaduje v případech ohrožení zdraví, bezpečí nebo psychického stavu dítěte.
- Z webových stránek školy mají možnost seznámit se s dokumentem k řešení šikany (např. Návrh postupu řešení šikany - pro rodiče, PPP Plzeňského kraje).
- Docházejí na aktivy, Tripartity, Projektové dny, na kulturní a vzdělávací akce pro zákonné zástupce apod.
- V případě potřeb svých nebo požadavků školy komunikují s třídním učitelem, a to buď osobně nebo elektronicky, mohou využít konzultační dny nebo si domluvit konzultaci u jednotlivých pedagogů.
- Dojde-li k šikaně v průběhu vyučování, má škola povinnost informovat zákonné zástupce oběti i agresora.
- Přijdou-li zákonní zástupci žádat o pomoc ohledně šikany svého dítěte, bude zahájeno šetření.
- Při řešení šikany jsou rodiče žáků informováni ředitelkou školy o probíhajícím šetření.
- Po vyšetření šikany jsou zákonní zástupci do školy zváni, vždy však individuálně.
- V případě potřeby mohou zákonní zástupci žádat kontakt na odbornou pomoc specializovaného zařízení.

## 6. Příloha:

**Je důležité, aby si rodiče žáků všímali těchto možných příznaků šikanování:**

- Za dítětem nepřicházejí domů spolužáci ani jiní kamarádi.
- Dítě nemá kamaráda, s nímž by trávilo volný čas, s nímž by se telefonovalo apod.
- Dítě není zváno na návštěvu k jiným dětem
- Nechuť jít ráno do školy (zvláště když dříve mělo dítě školu rádo). Dítě odkládá odchod z domova, případně je na něm možno při bedlivější pozornosti pozorovat strach. Ztráta chuti k jídlu.

14. základní škola Plzeň, Zábělská 25, příspěvková organizace
e-mail: skola@zs14.plzen-edu.cz
datová schránka: tyemv2e
www stránky: https://zs14.plzen.eu

- Dítě nechodí do školy a ze školy nejkratší cestou, případně střídá různé cesty, prosí o dovoz či odvoz autem.
- Dítě chodí domů ze školy hladové (agresoři mu berou svačinu nebo peníze na svačinu).
- Usíná s pláčem, má neklidný spánek, křičí ze snu, např. "Nechte mě!"
- Dítě ztrácí zájem o učení a schopnost soustředit se na ně.
- Dítě bývá doma smutné či apatické nebo se objeví výkyvy nálad, zmínky o možné sebevraždě. Odmítá svěřit se s tím, co je trápí.
- Dítě žádá o peníze, přičemž udává nevěrohodné důvody (například opakovaně říká, že je ztratilo), případně doma krade peníze.
- Dítě nápadně často hlásí ztrátu osobních věcí.
- Dítě je neobvykle, nečekaně agresívní k sourozencům nebo jiným dětem, možná projevuje i zlobu vůči rodičům.
- Dítě si stěžuje na neurčité bolesti břicha nebo hlavy, možná ráno zvrací, snaží se zůstat doma. Své zdravotní obtíže může přehánět, případně i simulovat (manipulace s teploměrem apod.)
- Dítě se vyhýbá docházce do školy.
- Dítě se zdržuje doma víc, než mělo ve zvyku.